

વિરાટ-દર્શન

ઝવેરચંદ મેઘાણી

બાજે ડમરુ દિગંત, ગાજે કદમો અનંત,
આઘે દેખો રે અંધા ચડી ઘોર આંધી:
દેશેદેશેથી લોક, નરનારી થોકથોક
ઉન્નત રાખીને ડોક, આવે દળ બાંધી.
વિધવિધ વાણી ને વેશ: વિધવિધ રંગો ને કેશ!
તોયે નવ દ્રેષ લેશ દાખવતાં આવે;
દેતાં ડગ એકતાલ, નિર્ભયતાની મશાલ
લઈને કંગાલ કેરી સેના આવે.
દેખો! રે કાલ કેરી સેના આવે.

ગરજે નવલાં નિશાન! નવલાં મુક્તિનાં ગાન:
ઊડત ધ્વજ આસમાન સિંદૂરભીંજ્યો;
ઊભાં સબ રાષ્ટ્ર દેખ, થરથર પૂછે હરેક:
કંકુબોળે એ કહો જી કોણ નેજો?
ગગને દેતા હુંકાટ, ઝલમલ જ્યોતિ લલાટ,
વદ, હો બંધુ વિરાટ! ક્યાં થકી તું આવે?
માનવજાતિને કાજ આશાવંતા અવાજ,
શા શા સંદેશ આજ તુજ સંગે લાવે?
રંકોનાં લાખ લાખ દળ-વાદળ આવે.

[સંઘગાન]

અમે ખેતરથી, વાડીઓથી, જંગલ ને ઝાડીઓથી,
સાગરથી, ગિરિવરથી સુણી સાદ આવ્યાં;
અમે નૂતન શક્તિને ભાન, ગાતાં શ્રદ્ધાનું ગાન,
માનવને મુક્તિદાન દેવા સહુ આવ્યાં.
અમે માનવમંદિર કેરી નવતર રચના અનેરી
સોંપી તમને, નમેરી માલિક ધનવંતા!
તમ પર ઇતબાર ધરી, વેઠ્યાં દુઃખ મરી મરી,
બોજા ચૂપ કરી રહ્યા પીઠ પર વહંતા.
આજ નીરખી એ આલીશાન જુગજૂનાં બાંધકામ
ધૂજે અમ હાડયામ, હૈયાં અમ ઘડકે;
ધવલાં એ દિવ્યધામ, કીધાં શીદ તમે શ્યામ!
છાંટ્યા પ્રભુના મુકામ રંક તણે રક્તે.
અમે એ સહુ ધોવા કલંક, ધોવા તમ પાપપંક,
દિલનાં વિષડંબ સૌ વિસારી અહીં આવ્યાં;
સહુને વસવા સમાન ચણવા નવલાં મકાન,
ગાતાં શ્રદ્ધાનું ગાન લોકસંઘ આવ્યાં;
દેખ! મહાકાલનાં કરાલ સૈન્ય આવ્યાં.

[સંઘગાન]

અમે ખેતરથી, વાડીઓથી, જંગલ ને ઝાડીઓથી,
સાગરથી, ગિરિવરથી સુણી સાદ આવ્યાં;
અમે નૂતન શક્તિને ભાન, ગાતાં શ્રદ્ધાનું ગાન,
માનવને મુક્તિદાન દેવા સહુ આવ્યાં.
તમે રૂંધી નભના ઉજાસ, પ્રભુજીના પવન-શ્વાસ,
રચિયાં રૌરવી ખાસ ચંત્ર-કારખાનાં;
લેવા ધનના નિચોડ, છૂંધા મનુબાગ-છોડ,
બાફ્યાં અમ કોડભર્યાં બાલ-પુષ્પ નાનાં.
તમે પૂરી અમ પુત્રીઓને, ભોળી સાવિત્રીઓને,
કોમળ કળીઓને છેક વેશ્યામંદિરીએ;
ટુકડા રોટીને કાજ, વેચે વનિતાઓ લાજ —
એવા તમ રાજના પ્રતાપ શેં વીસરીએ!
હાય, એ સહુ આશા અમારી સૂતી હત્યાપથારી,
એને રૂંધિરે ભીંજાડી નયનો અમ લાવ્યાં;
નૂતન શક્તિનો તાજ પહેરી શિર પરે આજ,
માનવમુક્તિને કાજ રંકસૈન્ય આવ્યાં;
જો જો, કંગાલ તણાં દળ-વાદળ આવ્યાં.

[સંઘગાન]

અમે ખેતરથી, વાડીઓથી, જંગલ ને ઝાડીઓથી,
સાગરથી, ગિરિવરથી સુણી સાદ આવ્યાં;
અમે નૂતન શક્તિને ભાન, ગાતાં શ્રદ્ધાનું ગાન,
માનવને મુક્તિદાન દેવા સહુ આવ્યાં.
હવે કંપો રે, ઓ કૃપાલ! કંપો અમ રક્ષપાલ!
પરની રોટીના ભક્ષનાર, તમે કંપો!
છલના કિલ્લા ને કોટ કરવા સહુ લોટપોટ
આવે લંગોટધારી સૈન્ય: હવે કંપો!
માનવ આત્માની માંહી જુગજુગની જે છુપાઈ
ભાઈભાઈની સગાઈ, મુક્તિની પિપાસા:
એ છે અમ અસ્ત્રશસ્ત્ર, કોટિ કોટિ સહસ્ર,
અકલંકિત ને અહિંસ: એ અમારી આશા.
આખર એની જ જીત: સમજી લેજો ખચીત;
ભાગો, ભયભીત જાલિમો! વિરાટ આવે,
નૂતન શક્તિને ભાન, ગાતાં શ્રદ્ધાનું ગાન,
એક તાલ, એક તાન, લોકસૈન્ય આવે.
દેખ! દેખ! કાલનાં અપાર કટક આવે.

The Red Flag

Upton Sinclair

Hark to the thunder, hark to the tramp—
A myriad army comes!
An army sprung from a hundred lands,
Speaking a hundred tongues!

And overhead a portent new,
A blood-red banner see!
The nations gather in affright
To ask what the sign may be.

Banner of crimson, banner bright,
Banner flaunting the sky!
What is the word that ye bring to men,
The hope that ye hold on high?

We come from the fields, we come from the forge,
We come from the land and sea--
We come in the right of our new-born might
To set the people free!

Masters, we left you a world to make,
The planning was yours to do--
We were the toilers, humble and sad,
We gave our faith to you.

And now with a dread in our hearts we stand
And gaze at the work of the years--
We have builded a temple with pillars white,
Ye have stained it with blood and tears!

For our little ones with their teeming hopes
Ye have roofed the sweatshop den,
And our daughters fair ye have prisoned
In the reeking brothel's pen!

And so for the sign of our murdered hopes
Our blood-red banner see--
We come in the right of our new-born might
To set the people free!

Tremble, oh masters--tremble all
Who live by others' toil--
We come your dungeon walls to raze,
Your citadel to spoil!

Yours is the power of club and jail,
Yours is the axe and fire--
But ours is the hope of human hearts
And the strength of the soul's desire!

Ours is the blazing banner,
Sweeping the sky along!
Ours the host, the marching host--
Hark to our battle song!

Chanting of brotherhood, chanting of freedom,
Dreaming the world to be--
We come in the right of our new-born might
To set the people free!